

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_669
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Gramatické tvary a konstrukce
Autor, spoluautor:	Mgr. Markéta Macháčková
Název DUMu:	Slovo a jeho význam
Pořadové číslo DUMu:	9
Stručná anotace:	Výukový materiál se zabývá významy slov. Rozlišuje různá slova, definuje je a přináší příklady. Zaměřuje se především na problematiku homonym, synonym a antonym.
Ročník:	4.
Obor vzdělání:	63 – 41 – M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Žáci použijí snímky s úkoly a závěrečným testem, které slouží k procvičení látky.
Výsledky vzdělávání:	Žák se orientuje se ve výstavbě textu.
Vytvořeno dne:	28. 6. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Slovo a jeho význam

Slovo a jeho význam

- rozlišujeme 2 významy slov:
- *1. slovní* = obsahový význam, tedy skutečnost, kterou slovo vyjadřuje
- *2. mluvnický* – slovo vyjadřuje různé mluvnické kategorie

⇒ podle toho se rozlišují různá slova:

- Slova jednoznačná
- Slova mnohoznačná
- Homonyma
- Synonyma
- Antonyma

Slova jednoznačná

- mají pouze jeden význam
- nejčastěji se jedná o odborné výrazy (*lípa srdčitá*), vlastní jména (*České Budějovice*)

Slova mnohoznačná

- mnohoznačnost = polysémie
- jedná se o slova, která mají více významů
(vznikají přenesením významu)

=>od základního významu slova je odvozen jeden nebo více významů druhotných

oko (orgán zraku, oko na punčoše, pytlácké oko, oko na polévce)

=> stejný tvar

hřebínek (malý hřeben na česání vlasů, kohoutí hřebínek) =>

vzhledová podobnost

Homonyma

= slova souzvučná

- slova, která znějí stejně, ale mají odlišný význam
- **vznikla nezávisle na sobě**

pas (cestovní doklad, část těla) => vznikla náhodně

stát (nějaká země, postavit se) => vznikla náhodně

Synonyma

= slova souznačná

- jedná se o slova stejného nebo podobného významu

Rozlišujeme synonyma:

1. *Úplná* – mají stejný význam (*hezký - pěkný*)
2. *Částečná* - liší se významovým odstínem (*vada – kaz, volat – ječet*)

Antonyma

= opozita (slova protikladná)

- jedná se o slova, která jsou významově opačná

malý – velký

rub – líc

den – noc

Závěrečný test

1. Vypište slova jednoznačná

kostra, Evropa, podstatné jméno, ručička, Plzeň, matka, koruna, savec, kohoutek, Sněžka

2. Nahradte cizí slova českými synonymními výrazy

- a) mylná asociace
- b) autentický podpis
- c) klasifikace
- d) idea
- e) substantivum
- f) literatura

Řešení závěrečného testu

1. Evropa, podstatné jméno, Plzeň, savec, Sněžka
2. A) mylná spojitost
B) pravý podpis
C) známkování
D) myšlenka
E) podstatné jméno
F) písemnictví

Použitá literatura

HLAVSA, Zdeněk. Český jazyk pro střední odborné školy a studijní obory středních odborných učilišť všech typů. 2. přeprac. vyd., v SPN 1. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 1996, 278 s. ISBN 80-859-3730-1

MUŽÍKOVÁ, Olga. *Odmaturuj! z českého jazyka: rozšířené vydání doplněné o praktickou část. 3.*, dopl. vyd. Brno: Didaktis, c2007, 168 s. ISBN 978-80-7358-082-7.